

1. OSTRZE (25) *sb n*

o jasne; e z tekstów nie oznaczających *é* oraz *-é*.

sg *N* ostrz(e) (8). $\diamond$ *G* ostrzã (3). $\diamond$ *A* ostrz(e) (4). $\diamond$ *I* ostrzem (7), ostrzym (1); -em : -ym *OrzQuin* (3:1); ~ -em (3), -(e)m (4). $\diamond$ *L* ostrzu (1). $\diamond$ *du L* (*cum nm*) ostrzu (1) *BudBib Ps* 149/6.

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Tnąca krawędź albo spiczaste zakończenie jakiegoś narzędzia lub broni; acies Mącz, PolAnt, Calep, Cn; acumen BartBydg, Calag, Cn; acuties, pennum BartBydg; cuspis Calag; mucro, spiculum Calep* (25) : *Pennum, acutum vel acumen seu extremitas ferri acuti, ostrze BartBydg* 110b, 4b [2 r.]; *Bipennis, Topor/ álbo/ Hálabart/ álbo/ Siekierá ná obie ftronie oftrze máyaca. Mącz* 25b, 2c; *O ślepy Kácérzu/ powiedz mi/ Polfká Królestwemli ieft/ czyli nié? Rzecze że ieft. Nuż ty teraz weń oftrzem/ y ták mów: Tedy Polfká ma Królá? OrzQuin Aa2v; á miecz o dwu oftrzu w ręku ich. BudBib Ps* 149/6; *Calag* 458a; *Calep* 473b, 676a.

Zwoty: »na ostrze gonić« (1): *Hastis cum aliquo concurrere, Potykác fie s kiem/ Ná oftrze gonić. Mącz* 74a.

»ostrze kazić« (1): *Obtundo, Zátłukam/ zábiyam/ też tępię/ tępo czynię/ oftrze kážę. Mącz* 468d.

»pobić ostrzem miecza« (1): *A potym ták/ mowi Iehowá/ Dam Cydkijahá krolá Iehudłkiego y służy iego/ y lud [...] do ręki Newuchadreoará krolá Bawelłkiego [...] / że ie pobije oftrzem mieczá [percutiet eos acie gladii] BudBib Ier* 21/7.

»polec od ostrza miecza« = *cadere in ore gladii Vulg* (2): *y poległo wśytko wojłko Syłáry od oftrza mieczá [ceciderunt ... acie gladii] BudBib Iudic* 4/16; *WujNT Luc* 21/24.

»przytępić ostrze mieczowi; tępieje ostrze« (1; 1): *Przytępiłeś oftrze mieczowi iego [obtundes aciem gladii eius] á nie rátowałés go w bitwie. BibRadz Ps* 88/44; *Hebescit acies, Tępieye oftrze. Mącz* 153d.

»wybić ostrzem miecza« = *percutere acie gladii PolAnt* (2): *A nowe miásto ofiárownicze wybił oftrzem mieczá od męzá áż do niewiáłty [...] y byki/ y osły/ y drob oftrzem mieczá. BudBib 1.Reg* 22/19.

»zetrzeć ostrzem miecza« (1): *Y Itárł Iehowá Syferę/ y wśytki wozy/ y wśytki obozy oftrzem mieczá [et contudit ... ad os gladii] BudBib Iudic* 4/15.

Wyrażenia: »ostrze czerniowe« (1): *Scorpio, [...] też oftrze czerniowe/ ołowem ná końcách obłáne/ bicze/ yákiemi pogáńftwo zwykło męczenniki dla wiáry páná Chriftuśowey biczowác Mącz* 373d.

»ostrze miecza, u miecza« = *os gladii PolAnt, Vulg* (6:1): *Acies – Koniecz albo oftrzeu [!] miecza. Calep* 17b. *Cf* »pobić ostrzem miecza«, »polec od ostrza miecza«, »wybić ostrzem miecza«, »zetrzeć ostrzem miecza«.

Przen (3) :

Zwoty: »ostrzem uderzyć« (1): *á niżli siekierá gniewu tego Bożégó [...] oftrzem vderzy w korzeń czérwiwy wiáry/ y owłzem niewiáry náłzény. OrzQuin Yv.*

»ostrzem zawadzić« (2): *P.Bogá próśmy áby [...] Pan Ian Kryłztoff/ Káłztellan ná ten czás Woynicki/ wielki łłup wolności náłzény Polłkiéy/ w tę Mołkiewfká niewolá/ torem Oycowłkim/ oftrzem kiedy závádzil OrzQuin R2, G3.*

2. [*Bystrość*: *[Adam]* Zrąiu wypadł/ przezroczyfności y ołtrza rozumu łwego łtradał.
WizFaleczDucha przedm A2v.]
Cf **OSTROŚĆ**

MMk